

O VÝUCE URBANISMU NA EKONOMICKO SPRÁVNÍ FAKULTĚ UNIVERZITY PARDUBICE

Historie školy

Počátky Univerzity Pardubice jsou spojeny s rokem 1950, kdy byla rozhodnutím vlády založena „Vysoká škola chemická v Pardubicích“, která se po třech letech na základě vládního nařízení přeměnila ve Vysokou školu chemicko-technologickou“.

Významným mezníkem v historii školy se stal rok 1991, kdy byl přijat nový statut, v němž byla poprvé zakotvena existence dvou fakult: Fakulty chemicko-technologické a nově zřízené Fakulty územní správy. Do prvního ročníku Fakulty územní správy se v tom roce zapsalo padesát posluchačů. Po změně názvu na Fakultu ekonomicko-správní a po úpravě studijních plánů získala fakulta v roce 1993 akreditaci pro tříleté bakalářské a v roce 1995 pro pětileté magisterské, inženýrské studium. Rozhodnutím Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 16. února 1994 došlo ke změně názvu na Univerzitu Pardubice. Od 31. března 1994, kdy nový název vešel v platnost, se otevřela nová kapitola v historii vysokého školství v Pardubicích.

V současnosti Univerzita Pardubice nabízí studium na čtyřech fakultách:
Dopravní fakulta Jana Pernera (DFJP);
Fakulta chemicko-technologická (FChT);
Fakulta ekonomicko-správní (FES);
Fakulta humanitních studií (FHS).

Vyučují se obory přírodovědné, technické, ekonomické a humanitní a studenti si mohou vybrat z nabízených studijních programů bakalářského, magisterského či inženýrského, event. doktorandského studia, z nichž některé je možné studovat i formou kombinovanou, tedy při zaměstnání. Základní délka studia se tak pohybuje dle zvoleného programu od tří do pěti až šesti let.

V akademickém roce 2000/2001 bylo zapsáno 4244 studentů, z toho jich na FES studovalo 1 183. Počtem studentů je Univerzita Pardubice na 16. místě z 23 civilních vysokých škol ČR. Univerzita Pardubice zaměstnává v průměru celkem 692 pracovníků, z toho 302 pedagogů s věkovým průměrem 48 let.

Vedle vzdělávání je pro univerzitu charakteristická bohatá vědecká a výzkumná činnost, jejímž výsledkem je především velké množství realizovaných projektů ve spolupráci s průmyslem, stejně jako spolupráce s vědeckými pracovišti v České republice i v zahraničí, rozsáhlá činnost publikační, vědecké konference a semináře. Tomu napomáhá i řada specializovaných pracovišť a dalších organizací, institucí a sdružení, které při Univerzitě Pardubice pracují.

Organizační struktura fakulty

Ekonomicko-správní fakulta již za dobu své poměrně krátké existence prošla několika modely vnitřního uspořádání. Poslední takováto reforma proběhla v létě 2001. V současnosti je fakulta vnitřně členěna na ústavy:

Ústav ekonomie (ÚE)

Ústav veřejné správy a práva (ÚVSP)

Ústav systémového inženýrství a informatiky (ÚSII)

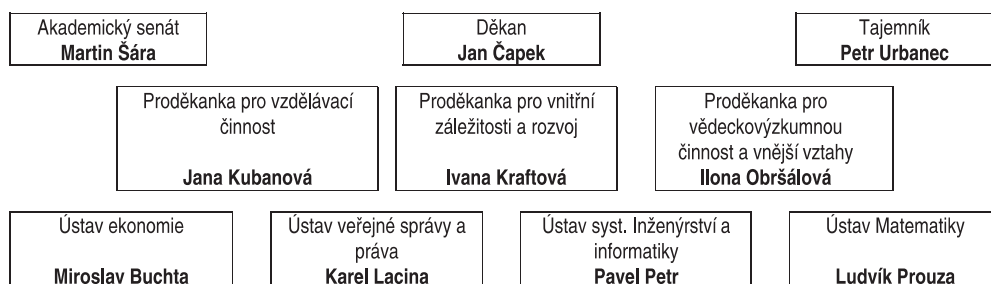
Ústav matematiky (ÚM)

Výuce urbanismu a územního plánování se věnuje Ústav veřejné správy a práva,

který vede prof. PhDr. K. Lacina, DrSc. Ústav veřejné správy a práva komplexně garantuje výuku, studijní strukturu, její rozvoj a vědeckovýzkumnou činnost v oblasti veřejnoprávních a právních disciplín s ohledem na profil absolventů studijního programu Hospodářská politika a správa, zaměření Veřejná ekonomika a správa a zároveň zabezpečuje výuku těchto disciplín v rámci studijního programu Systémové inženýrství a informatika. Vlastní výuku urbanistických předmětů zajišťuje externí vyučující – urbanista.

Výuka urbanismu a územního plánování

Jak již bylo uvedeno výše, naše fakulta se specializuje na výchovu pracovníků ve státní správě a samosprávě. Z tohoto důvodu považuje za nezbytné, aby se naši studenti seznámili nejen s fungováním veřejné správy, ale také s fyzickou podstatou spravovaného prostředí tj. s fungováním měst, obcí a regionů. Na naší fakultě proto studenti procházejí základním kurzem v předmětu „Regionální rozvoj“, který je povinným předmětem ve 4. ročníku. Tento předmět byl po dlouhou dobu zajišťován interními vyučujícími fakulty, zejména vedoucím katedry veřejné správy Ing. J. Zilvarem, CSc. V letošním roce jsme se pokusili tento předmět rekonstruovat a jeho stěžejní zaměření směřovat k pochopení sídelního uspořádání, regionů, seznámení se s fyzickou podstatou a způsoby plánování větších celků osídlení, poznání a pochopení procesů probíhajících v regionech, regionálním, územním a strategickým plánováním a jejich nástroji a současným stavem včetně současně aplikované regionální politiky státu. Vlastní struktura předmětu byla tedy následující:

Organizační struktura fakulty

1. Region a regionalistika
2. Regionální politika
3. Regionální politika EU
4. Regionální politika ČR
5. Územní plánování na úrovni regionu
6. Funkce zemědělství (lesnictví a rybnářství) v regionech
7. Technická a dopravní infrastruktura na úrovni regionu
8. Výroba a průmysl v regionech.
9. Bydlení a občanská infrastruktura v regionu
10. Péče o krajinu a venkovské osídlení
11. Beseda s osobností z praxe

Předmět samozřejmě nepředstavují jen přednášky, ale i praktická část ve formě cvičení. Obsahem cvičení je zpracování seminární práce – kritického rozboru strategického dokumentu z praxe. V seminární práci jde zejména o to, aby se studenti naučili přemýšlet nad územím jako celkem v souvislostech nejen ekonomických, ale i územních, problematikou lidských zdrojů, ale i ochrany přírody apod. Nejlepší seminární práce budou zpřístupněny na internetových stránkách naší školy.

Vlastní problematice výuky urbanismu a územního plánování jsme se na Ekonomicko-správní fakultě věnovali v letech 1995 až 1997, kdy pro naši školu zajišťovali tuto výuku pedagogové z pražské Fakulty architektury ČVUT doc. Ing. arch. K. Marhold a doc. Ing. arch. K. Maier, CSc. Bohužel tato spolupráce a s ní i výuka musely být ukončeny z organizačních důvodů – nemožnost dlouhodobé dojížděky vyučujících z Prahy do Pardubic. **Výuku základů urbanismu** jsme na fakultě obnovili ve školním roce 2000/2001, a to formou volitelného předmětu pro 4. a 5. ročník. Cílem tohoto předmětu je zejména seznámení se s fyzickou podstatou města (struktura, kompozice, funkce a fungování města), letmý exkurz do vývoje měst, poznání procesů ve městě – územní plánování (stavební zákon, typy ÚPD a ÚPP, proces územního plánování...) a zamýšlení se nad současným stavem města a jeho aktuálními problémy. Vlastní struktura předmětu je následující:

1. Urbanismus – úvod, pojmy, teorie
2. Vývoj stavby měst do 19. stol.
3. Vývoj stavby měst od 19. stol.
4. Urbanistická kompozice
5. Uspořádání a organizace sídla; Funkce bydlení
6. Funkční složky sídel – občanská vybavenost a výroba
7. Doprava a technická infrastruktura na úrovni sídla

8. Zeleň v sídle
9. Územní plánování – teorie, pojmy, legislativa
10. Typy územně plánovacích dokumentací a podkladů
11. Proces tvorby územně plánovacích dokumentací a podkladů
12. Urbanistická ekonomie
13. Krajinnotvorba a venkovská sídla
14. Obnova sídel
15. Exkurze

I zde se výuka neomezovala pouze na přednášky, ale v rámci cvičení zpracovávali studenti dvě seminární práce, jejichž cílem mělo být seznámení se a pochopení územních souvislostí rodného tj. důvěrně známého města. První seminární práce se soustředila na poznání prostorového vývoje vybraného města, druhá potom na popis jeho současného stavu – orientaci v mapách, měřítčích map, základní strukturu územního plánu apod. (viz obr. Ukázka ze seminární práce)

Daniel Ortelt
E45

Seminární práce z předmětu Urbanizace a územní plánování Téma Urbanistický vývoj města Mostu

11.4.01 ŠP

nované vývoji stavby měst), ale i požadavky na učební texty pro tento předmět. V letošním roce proto tento studijní text vychází pod názvem „Úvod do urbanismu a územního plánování“ a jeho autory jsou Ing. arch. V. Šilhánková, Ph.D., doc. Ing. arch. J. Koutný, CSc. (vedoucí Ústavu teorie urbanismu Fakulty architektury VUT v Brně) a Ing. M. Čablová.

Výuku ovšem neomezujeme pouze na přednáškové cykly, ale pro zájemce jsou vypisována i **témata diplomových prací** v oblasti na pomezí mezi urbanismem, územním plánováním a veřejnou správou. V současnosti je rozpracováno 5 diplomových prací na následující témata:

- Vazba strategického a územního plánu na úrovni obce – strategický plán jako společenská objednávka zadání územního plánu (na příkladu vybraného města).
- Územní plánování jako přenesená nebo samostatná působnost obce.

3.2 Vývoj 16. – 19. stl.

Na následujících třech zmenšených výřezech z map ilustrujeme vývoj Mostu do 19. stl. včetně.

Ukázka ze seminární práce

O tom, že problematika fyzické podstaty uspořádání měst tj. urbanismu a potažmo územního plánování studenty zajímá, svědčí skutečnost, že si tento předmět zapsala téměř polovina studentů zapsaných ve 4. ročníku. Protože se jednalo o nový resp. po nějaké době obnovený předmět, vyhodnocovali jsme jeho odezvu mezi studenty za pomoci anonymní ankety. Z této ankety vyplynula spokojenost studentů se zavedením urbanistického předmětu i jejich zájem o tuto problematiku (např. požadavky na rozšíření části vě-

- Podmínky podpory rozvoje průmyslové zóny (na příkladu vybraného města)
- Kritéria výběru lokalit vhodných pro bytovou výstavbu řízenou městem (na příkladu vybraného města).

Plány do budoucna

Zájmem Ekonomicko-správní fakulty Univerzity Pardubice je vychovávat pro praxi komplexně připravené odborníky oblasti veřejné správy a samosprávy. Pro splnění tohoto úkolu je třeba, aby naši studenti měli přehled i v oblasti urbanismu, územního

a strategického plánování i regionální politiky. Předpokládáme proto, že současný stav nejen zachováme, ale výuku v tomto směru i posílíme. Jednou z cest je, že se základy urbanismu a územního plánování stanou trvalou součástí studijního plánu studijního oboru „Hospodářská politika a správa“, a to jako povinný předmět bakalářského stupně studia pod názvem „Úvod do urbanismu a územního plánování“. Dále vidíme mezeru ve vzdělávacím systému územního plánování v České republice v oblasti pořizo-

vatelství územně plánovacích podkladů a dokumentů, a tak uvažujeme, že by na naší škole mohl být zaveden nový volitelný předmět v magisterském stupni „Techniky územního plánování“, který by se věnoval problematice pořizování územně plánovacích podkladů a dokumentací.

*Doc. Ing. Jan Čapek, CSc.
Děkan Fakulty ekonomicko-správní
Univerzity Pardubice
Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.*

*Externí učitelka Ústavu veřejné správy
a práva
Ekonomicko-správní fakulta Univerzity
Pardubice*